

Wyjazd 31.01.2022 r.

RABACJA GALICYJSKA – 19 LUTY 1846 r.

Nazywana inaczej rzezią galicyjską, rzezią tarnowską, rabacją chłopską w swoim zasięgu objęła cyrkuły: tarnowski, sanocki, nowosądecki i część jasielskiego. A samo słowo rabacja pochodzi od niemieckiego „rauben” – grabić, plądrować. Rozpoczęła się 19 lutego 1846 r. Spowodowane m.in. ciężkim położeniem wsi galicyjskiej niezadowolone chłopy, władze austriackie skierowały przeciw szlachcie.

Wykorzystały rabację do sparaliżowania przygotowanego trójzaborowego powstania narodowego. Agitacja austriacka spowodowała, że chłopi nie poparli powstania przeciw zaborcy (rewolucja krakowska 21 lutego 1846), lecz uderzyli na dwory.

Chłopi zrabowali i zdewastowali około 500 dworów szlacheckich, zabijali właścicieli ziemskich, urzędników, kilkudziesięciu księży. Szacuje się, że zamordowano od 1200 do 3000 osób.

W samym obwodzie tarnowskim zniszczono ok. 90 % dworów, gdzie głównym przywódcą, który wzywał chłopów m.in. do grabieży, do zaprzestania odrabiania pańszczyzny i mordowania szlachty był Jakub Szela.

Austriacy chcąc doprowadzić do rozdzwięku w polskim społeczeństwie wykorzystali niezadowolone chłopy i rozpuszczając plotki, że szlachta planuje przeciwko chłopom akcję zbrojną – pchnęli ich do mordów i do plądrowania szlacheckich dworów. Płacili chłopom za to, że w haniebny sposób rozprawiali się ze szlachtą. Chłopi mordowali szlachtę okrutnymi metodami np. młócili cepami ich ciała.

Gdy powstanie krakowskie zostało stłumione, chłopi przestali być potrzebni Austriakom, wojsko przywróciło spokój. Jakub Szela został internowany, a następnie przesiedlony na Bukowinę.

Rewolta chłopska miała też dodatnie skutki:

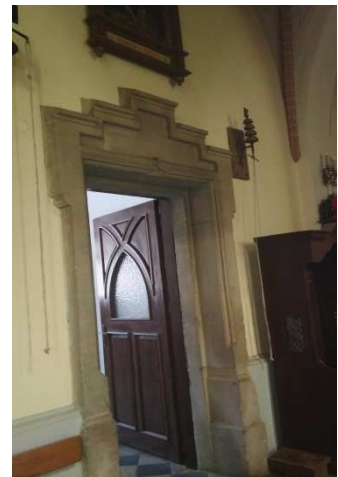
- szlachta zrozumiała, że staje się niebezpieczne utrzymywanie nadal pańszczyzny,
- miała też wpływ na przyspieszenie uwłaszczenia chłopów w Galicji,
- ukaz także zabraniał rugowania chłopów z gospodarstw rolnych o powierzchni ponad 3 morgi.

Według profesora Stanisława Kieniewicza: „w rewolcie chłopów ani jeden Żyd ani Niemiec nie padł ofiarą powstańców”.

Źródła:

- Encyklopedia PWN,
- Wolna encyklopedia (Wikipedia),
- Muzeum Historii Polski.

31 stycznia 2021 r. odbyliśmy wycieczkę w okolice **Smarzowej** koło Jasła, gdzie Jakub Szela napadł na ówczesnych właścicieli dworu i zamordował m.in. ich 14-letniego syna Włodzimierza Bogusza. W **Bączalce** na cmentarzu leży ta młodziutka ofiara morderstwa Jakuba Szeli.

Odwiedzamy pobliską wieś **Siedliska-Bogusz**, gdzie znajduje się murowany z czerwonej cegły monumentalny kościół, a w środku „istna bajka”; ołtarze boczne, ambona z dębowymi schodkami, cudowny ołtarz główny i konfesjonały w stylu strzelistym gotyckim, albo np. odrzwia z piaskowca pięknie zdobione oraz droga krzyżowa w tym samym stylu.

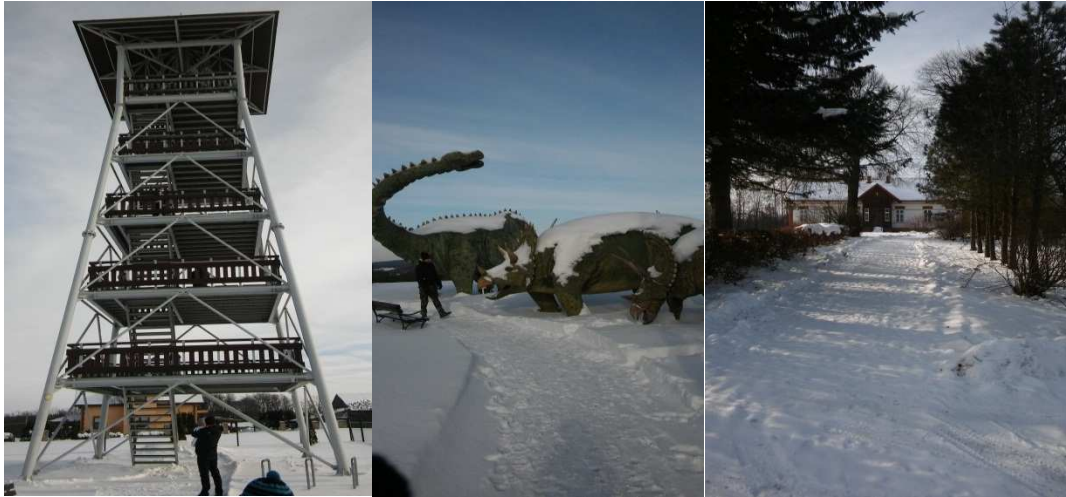

Niedaleko w Siedlisku Bogusz-pomnik Grunwaldzki. W **Stępinie-Cieszynie** najdłuższy tunel kolejowy, który miał służyć Niemcom w czasie II Wojny Światowej. To tutaj spotkali się Hitler z Mussolinim.

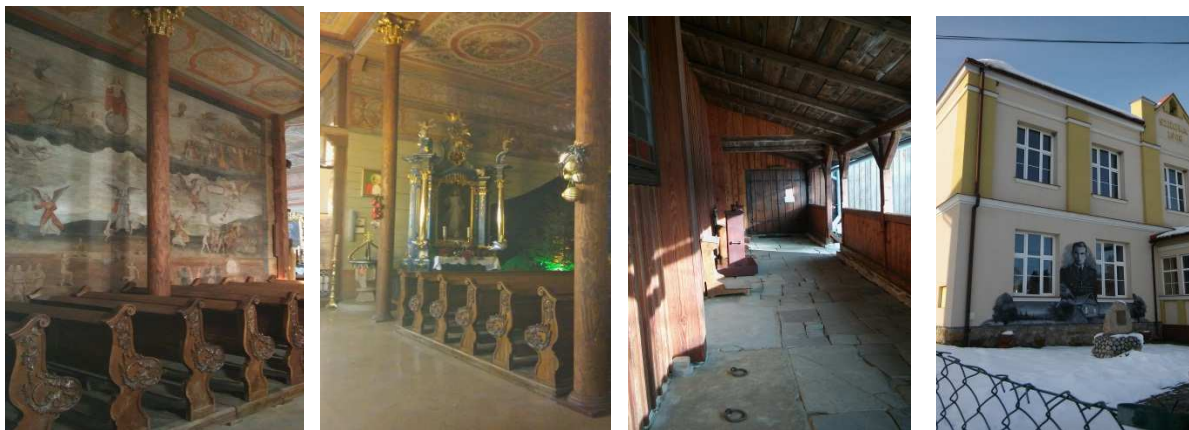

Jedziemy do **Głobikowej**, gdzie znajduje się stacja turystyczna, a w niej „Rozdzielnia Wiatrów” – widnieje duży napis, obok wysoka stroma wieża widokowa. Atrakcją dla dzieci jest kilka dużych sztucznych dinozaurów.

Brzeziny – znajduje się tutaj piękny drewniany XV-wieczny kościół p.w. św. Mikołaja z tzn. sobotami, a wewnątrz to już „prawdziwe niebo”: na ścianach i na suficie polichromie o motywach biblijnych. Piękne ołtarze, stare dębowe ławki, a między nimi co parę metrów potężne okrągłe dębowe kolumny. Posadzka z grubych płyt piaskowych. Kościółek ten jest wyjątkowo piękny. W Brzezinach jest szkoła z 1908, na której sanoczanin Arkadiusz Andrejkow namalował mural Żołnierza Wyklętego, płk. Ludwika Marszałka ps. „Zbroja”.

Krosno-Polanka – tutaj jest skromny murowany kościół p.w. Matki Bożej Królowej Polski. Wyposażenie kościoła: dębowe ołtarze i konfesjonały. Na wewnętrznych ścianach kościołka wymalowane są różne herby polskich miast i regionów np. Smoleńsk, herb Jagiellonów, Piastów, Sobieskich, podolskie, wołyńskie. Za kościołem pomnik i cmentarz z I wojny światowej.

Iwonicz Zdrój – domy sanatoryjne takie jak „Stary Pałac” i „Mały Orzeł” będą remontowane, bo w tej chwili są w opłakanym stanie. Taką informację podała wczoraj Telewizja Rzeszów.

Na tym kończymy naszą wycieczkę.

Dh. Barbara Milczanowska
Grupa Turystyczno-Historyczna
TG „Sokół” w Sanoku